

INNSPILL FRA SKOLELEDERFORBUNDET

Skolelederforbundet takker for muligheten til å gi innspill. Vi vil understreke at fellesskolen forutsetter en sterk, medvirkende og samhandlende profesjon, der lærere og skoleledere sammen utvikler praksis og kvalitet innenfor rammene av lov- og avtaleverk, herunder barns rettigheter. Det er samtidig viktig å gjøre tydeligere avgrensninger mellom politikk og profesjon: Skolen påvirkes i dag av raskt skiftende føringer og forventninger, og utredningen bør tydeliggjøre hva som er politiske prioriteringer og hva som er profesjonsansvar og faglig skjønn.

Skoleledelse

Skolelederforbundet ber utvalget sikre at skoleledelse beskrives som fag og profesjon, med konkret innhold – ikke som en tilleggsbemerkning.

Utredningen bør tydeliggjøre:

- hva det innebærer å lede et profesjonsfaglig fellesskap,
- betydningen av stedlig og tilstedeværende ledelse på alle skoler,
- behovet for tid til pedagogisk ledelse,
- hvordan skoleledelse påvirker elevers læring og læringsmiljø, og ansattes arbeidsvilkår og arbeidssituasjon,
- og betydningen av utdanning og videreutdanning av ledere.

Skoleledere er avgjørende i møtet mellom politikk og praksis: de skal oversette, forankre og følge opp, samtidig som de sikrer arbeids- og læringsmiljø og retning lokalt. Dette må beskrives tydelig og realistisk. FUG understreker også at skolelederrollen er den viktigste rollen å utvikle for å samhandle, koordinere helheten og sikre kvalitet.

Elevrollen

Elevrollen bør beskrives med tydelig vekt på medvirkning, tilhørighet og likeverdighet. Skolelederforbundet mener elevmedvirkning må forstås som mer enn “innhenting av data” gjennom elevundersøkelser: Elever bør i større grad få bidra i skolens kvalitetsdialog og utviklingsarbeid. Rammeverket for elevdemokrati og medvirkning må være reelt og gjennomførbart også i framtidens skole.

Foresatterrollen

Foresatterrollen bør beskrives både som et formelt samarbeid og som en viktig del av skolens arbeid med tilrettelegging og vurdering rundt den enkelte elev.

Skolelederforbundet vil særlig løfte:

- betydningen av et fungerende FAU og at lovforpliktelsene i det formelle samarbeidet ivaretas,
- at lærerutdanningene i større grad må forberede lærere på dialog med foresatte i

vurderings- og tilretteleggingsarbeid,

- og viktigheten av å ivareta FUG som sterk aktør i nasjonalt utviklingsarbeid.

Lærerrollen og lærerprofesjonen

Skolelederforbundet understreker at læreren er en nøkkelfaktor for elevers trygghet, tilhørighet og læring.

Utredningen bør tydeliggjøre:

- lærerens handlingsrom og kompetanse til å ivareta dobbeltoppdraget (danning og opplæring),
- at lærerutdanningene må forberede unge lærere bedre på skolens kompleksitet (faglig, sosialt og emosjonelt),
- og at rammebetingelser for profesjonsfellesskapet – tid, struktur og langsiktighet – er avgjørende for kvalitet.

Vil det være behov for tiltak for å styrke rollene framover? Hvilke?

Elevrollen – styrke reell medvirkning

Skolelederforbundet anbefaler tiltak som:

- legger til rette for at elevmedvirkning i større grad tas inn i utviklingsarbeid og kvalitetsdialog,
- bygger videre på gode eksempler på elevdemokrati og gjør ordningene mer virksomme i praksis.

Foresatterrollen – styrke både formelle arenaer og kompetanse

Skolelederforbundet anbefaler tiltak som:

- styrker skolens arbeid med å involvere foresatte gjennom FAU og andre formelle samarbeidsarenaer,
- styrker lærerutdanningenes vekt på skole-hjem-samarbeid, særlig knyttet til vurdering og tilrettelegging,
- og ivaretar FUG/FUB som sentrale aktører i nasjonal kompetanse- og utviklingsstøtte.

Lederrollen – anerkjennelse, rammer, kompetanse og arbeidsvilkår

Skolelederforbundet mener tiltak for å styrke lederrollen må handle om:

- Anerkjennelse og tydeliggjøring: lederrollen må omtales like tydelig og sentralt som lærerrollen – med konkret innhold om ansvar, myndighet og forventninger.
- Ressurser og handlingsrom: skoleledere må ha rammer som gjør pedagogisk og relasjonell ledelse mulig i praksis, ikke bare administrasjon og dokumentasjon.
- Kompetanseutvikling: tydelige og forpliktende løp for lederutdanning og videreutdanning, tilpasset kompleksiteten i skolen.

- Forutsigbare og helsefremmende arbeidsvilkår: nødvendige rekrutterings- og stabilitetstiltak for å beholde ledere (og lærere).

Skolelederforbundet understreker at vårt tidligere innspill til utvalget (møte i høst, formidlet av Stig Johannesen) fortsatt er gjeldende. I møtet løftet vi betydningen av å beskrive rammebetingelser og kommunens rolle som eier, arbeidsgiver og myndighet. Dette underbygger behovet for realistiske rammer for stedlig ledelse. I lys av dagens politiske ordsifte mener vi også at utredningen bør beskrive politikerrollen og hvilken innflytelse nasjonal skolemyndighet har på både lederes og læreres arbeidsvilkår i sektoren.

Lærerrollen – rammebetingelser og profesjonsfellesskap

Skolelederforbundet anbefaler tiltak som:

- sikrer rammer som gir lærere handlingsrom til å ivareta både opplæring og danning,
- styrker profesjonsfellesskapet gjennom struktur for samarbeid, medvirkning og utviklingsarbeid,
- og bidrar til mer langsiktighet og forutsigbarhet i styring og prioriteringer.

Hvordan styrke samarbeidet mellom rollene?

Skolelederforbundet mener samarbeid styrkes når det legges til rette for:

- struktur for medvirkning (elever, foresatte og profesjonsfellesskap),
- tillitsbasert og tilstedeværende ledelse som avklarer roller, følger opp og setter retning,
- utviklingsarbeid i profesjonsfellesskapet med inkluderende arbeids- og læringsmiljø som felles mål,
- og reell involvering av elever og foresatte der det er relevant.

Læringsmiljø og skoleledere i skvis; forventninger fra Statsforvalteren og reell oppfølgingskapasitet

Skolelederforbundet vil særlig løfte en utfordring utvalget etterspurte innspill på:

Skoleledere opplever en skvis mellom Statsforvalterens forventninger/omtale av manglende håndtering i skolemiljø saker, og skolens faktiske mulighet til å følge opp når dokumentasjonskrav og formaliteter legger beslag på tid og kapasitet.

Når kapasitet ikke står i forhold til kravene, er risikoen at skoleledere og ansatte bruker uforholdsmessig mye tid på saksbehandling og dokumentasjon – og for lite tid på tiltak som faktisk forebygger, stopper og følger opp i praksis.

Skolelederforbundet anbefaler at utvalget vurderer tiltak som:

- tydeliggjør og balanserer krav til dokumentasjon slik at den støtter reell forbedring i læringsmiljøet,
- styrker skoleeiers/støttesystemets kapasitet til å bistå skoler i krevende saker (juridisk og tverrfaglig støtte),
- og avklarer forventninger og ansvar mellom skoleeier, skole og Statsforvalteren, slik at

skolene får handlingsrom til å prioritere forebygging, tidlig innsats, relasjonsarbeid og praktisk problemløsning.